

På tur i landskabet

I Sunes fodspor

Sune Ebbesen var fætter til Absalon og Esbern Snare. Han havde mange sønner, hvoraf de to, Peder og Anders, gik i Absalons fodspor indenfor kirken. Sune og hans sønner har efterladt sig mange spor i kulturlandskabet omkring Sorø.

Ved hvert stop er der et estimat på, hvor lang tid stoppet varer. Tal med museet om dette, når I booker forløbet.

Stop 1: Sorø Kloster – Hvideslægten's gravminde ca. 60 min.

Klostret blev anlagt af den ældste generation af Hvideslægten. Kirken som den står i dag, med de tilhørende klosterbygninger, blev bygget af Absalon. Klostret har krævet enorme ressourcer at bygge og viser bygherrens hengivenhed til Gud. Klosterkirken er bygget som gravkirke for Hvidernes familie. Inde i kirken ligger Absalon begravet.

Aktivitet 1: Øvelsen har til formål at give eleverne et kendskab til Hvideslægten og de enkelte personer. De kan bruge stamtræer i elevhæftet og finde oplysninger om personerne i læsehæftet. Sammen kan I lave et stamtræ, hvor hver elev eller en gruppe af elever får tildelt en person i Hvideslægten og stiller sig op i relation til de andre familiemedlemmer.

Eksempel:

Lad Skjalm Hvide stå først. Foran ham står Asser Rig og Ebbe og Cecilie af Pedersborg side om side, fordi de er søskende. Bag Asser Rig står Esbern Snare, Absalon og Ingefred side om side osv.

Aktivitet 2: Øvelsen har til formål at skærpe elevernes opmærksomhed på kirkens funktion som gravkirke. Følgende kan man med fordel uddybe:

- Hvidernes grave kan ikke ses i dag. Men i det lille museum "Saxos celle" kan flere fund fra Absalons grav ses. I samme område var Esbern Snare, hans sønner samt Sune Ebbesen begravet. Andre steder i kirken lå Sunes sønner, Esbern Snares to første hustruer og Cecilie af Pedersborg. De fleste af de øvrige grave er blevet åbnet i forbindelse med forskellige ombygninger. Skjalm Hvide og sønnen Toke blev overflyttet fra Fjenneslev til Sorø allerede på Absalons tid. Deres ben blev lagt i to skrin og muret ind i pillerne. Ebbe Skjalmsen af Bjernede og Asser Rig af Fjenneslev blev med hustruer flyttet fra den ældre klosterkirke i Sorø til denne i slutningen af 1200-tallet.
- Frisen med våbenskjolde, som pryder hele kirken, blev påbegyndt i slutningen af 1200-tallet som et æresminde for klosterets velgører og for de medlemmer af Hvideslægten, der blev begravet i kirken. Højkoret, hvor de vigtigste og ældste Hviders skjolde skulle have været, er igennem tiden blevet ombygget, så deres våbenskjolde er gået tabt. I 1500-tallet har man dog malet Absalons, Esbern Snares samt Skjalm Hvides våbenskjolde, men efter fri fantasi.

Praktisk:

- Kulturbussen sætter jer af på torvet, og I skal igennem den middelalderlige portbygning for at komme ind på Sorø Akademis grund, hvor I nemt finder kirken.
- Sorø Klosterkirke er åbent alle dage kl. 9-16, men bliver lukket ved kirkelige handlinger. På deres hjemmeside står en liste over kendte lukninger, men det er en god ide at kontakte kirken for at anmelde besøget. www.soroeklosterkirke.dk
- Der er toiletter inde i kirken.

Udenfor kirken på kirkens nordside er klostrets bygninger markeret i belægningen. Tværs over akademigrunden finder I stien, der hedder Filosofgangen. Ned ad denne vej finder I Møllediget. Det er markeret med et skilt.

Kilde: Sorø Kommune

Gåafstand til næste stop er 15 min.

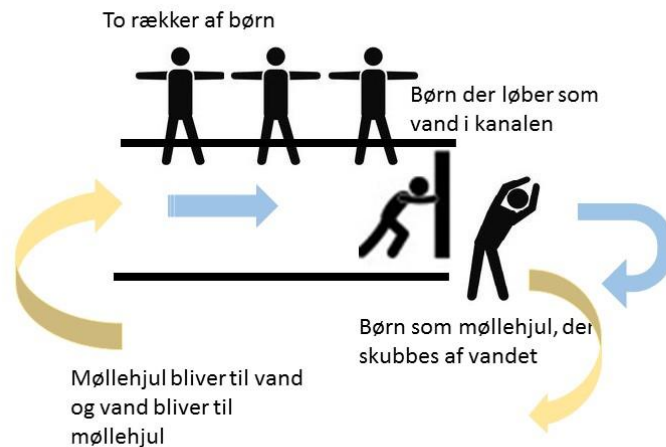
Stop 2: Møllediget – Sunesønnernes byggeprojekt ca. 15 min. samt 20 min. gåtur tilbage

Aktivitet 1: Øvelsen har til formål at vise eleverne, hvordan et levn fra middelalderen ser ud i landskabet i dag. Kanalen, som man passerer parallelt på gåben, har været vigtig for klostrets drift og adgang til vand. Vandkraften har drevet flere møller, som har trukket kværnsten og malet korn til mel. Dette var ikke kun til munkenes eget forbrug af mel, men har også været en indtægtskilde, når omegnens bønder skulle have deres korn malet til mel. Vi ved noget om baggrunden for byggeprojektet fra skriftlige kilder. Blandt andet nævnes det, at Sunesønnerne byggede denne kanal i stedet for at afgive noget jord, som egentlig var testamenteret til klostret af deres far.

Aktivitet 2: Øvelsen har til formål at give eleverne en forståelse af, hvordan vandkraft kan trække et møllehjul ved at lave en fysisk øvelse.

- Eleverne stiller op i to rækker mod hinanden med armene bredt ud i fuld favn
- Et antal elever er "vand", der løber ned gennem kanalen

- Et antal elever er møllehjul, der skubbes rundt, når vandet rammer dem
- Når vandet har skubbet et møllehjul rundt i kanalen, stiller eleven sig i kø til at blive møllehjul. Når et møllehjul er blevet skubbet af vandet, løber eleven op til begyndelsen af kanalen og bliver til vand.
- Når alle har prøvet, skifter "kanalen" plads med "møllehjul" og "vand".

Praktisk:

- Fra Møllediget kan I enten gå til Sorø Torv og op til Kulturbussen, eller I kan gå op til Sorø Museum på Storgade 18 og spise madpakker i museets havestue.

Ved frokost på Sorø Museum:

- Meddel, når I booker forløbet og Kulturbussen, at I vil spise på museet
- I kan benytte toilettet på museet

Busturen til næste stop er 15 min.

Stop 3: Pedersborg Kirke - Faster Cecilie ca. 45 min.

Sunes faster hed Cecilie. Sammen med sin mand Peder byggede hun en borg. I dag ligger Pedersborg Kirke, hvor borgen lå, og man kan stadig se en vold, der har omkranset borgområdet.

Aktivitet 1: Øvelsen har til formål at give eleverne et indblik i bygninger som kilder til fortiden. Kirken er ikke fra Cecilies tid, men bygget senere. Der findes bygningsdele, som kan føres tilbage til den tidlige bebyggelse på området.

Tre vigtige elementer markerer, at der har stået en rundkirke og ligget et stenhus før den nuværende kirke.

- Den tilmurede dør på nordsiden. Stenen over døren passer ikke, fordi den oprindeligt har indgået i en anden bygning.

- Den store pille af granit. Pillen er sat sammen af sten fundet på kirkegårdens område. Den kan sammenlignes med pillen, der står i Bjernede Rundkirke. Pillen viser, der har stået en rundkirke på stedet.
- Resterne af et rundt tårn i granit. Murstykket viser, at der har stået en rundkirke som den i Bjernede, og hvor rundkirken har stået.

Praktisk:

- Der er toilet på kirkegården.
- Henvendelse til kirken: www.pedersborgkirke.dk

Busturen til næste stop er 15 min.

Stop 4: Bjernede Kirke - Sunes eftermæle ca. 30 min.

Hvideslægten er kendt for at have bygget en række særprægede kirker på Sjælland. Bjernede Kirke er en rundkirke – en kirke bygget som et tårn. Den har et lille kor med den karakteristiske apsis. På en stentavle over døren står der, at Ebbe Skjalmsen startede på at bygge kirken, men at hans søn Sune byggede den færdig. Kirken er påbegyndt i kampesten og gjort færdig i teglsten. I 1160 var teglsten det nyeste byggemateriale.

Aktivitet 1: Øvelserne har til formål at gøre eleverne bevidste om, at de er historieskabte og historieskabende individer ved at lade dem tegne deres eget mindesmærke for det, de gerne vil huskes for.

Mindesmærker var vigtige i middelalderen for at markere position og tilhørsforhold til en bestemt slægt. At bygge en kirke og sætte en stentavle var forbeholdt eliten i samfundet lige som det at skrive og læse også kun var for de rigeste.

Praktisk:

- Der er toilet på kirkegården.
- Giv kirken besked om, at I kommer: Kontakt sognepræst, Anders Frederiksen tlf: 57809274, mail: aogf@km.dk